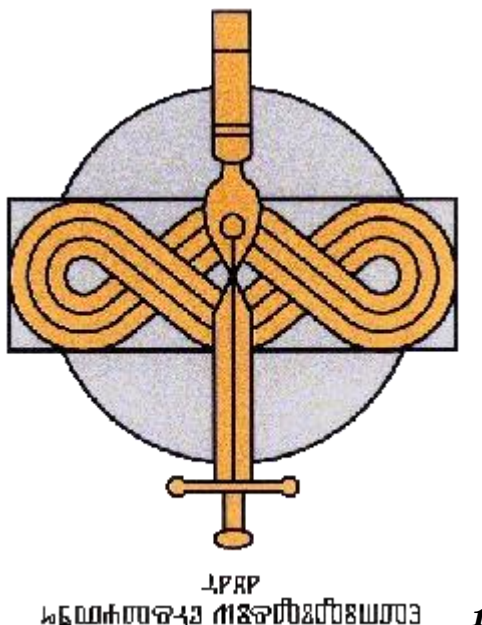

Stanje i perspektive Kraljevskoga grada Knina

1

*Neprijeporno je da je nastupio čas
u kojem treba oštrinom mača i
lažom pera pristupiti ...*

Proslovu

Ugodno nas iznenadi poziv na znanstveni skup povodom desetogodišnjice Oluje u Kraljevski grad Knin. Studija „Duhovna obnova i razvoj Knina i šire okolice“, koju napisasmo za ono doba, nije načelno izgubila svoju aktualnost, ali tijekom je vremena dao svoj obol. Želja nam je naznačiti moguće smjerove daljnjega razvoja, koji proizlaze iz Studije, ali prilagođene glede na život i vrijeme koje je u međutku proteklo.

I pitasmo se što i kako, gdje smo sada, kuda trebamo ići i kamo želimo stići.

Ovaj znanstveni skup vratio nas je mislima u prošlost i početke zasada Studije. Sjetismo se što nas upita dr. Matko Marušić, kad smo mu predložili zamisao:

- „Tko će provesti tu namisao?“
- „Da bi se stvorila dobra ideja, čovjek mora biti izvan sustava, kako bi ga dobro promotrio i razumio. Da bi se dobra ideja provela, čovjek mora biti bitan činbenik sustava, da u njem i na njega ima utjecaja.“
- „Pa namjeravate li ići živjeti i raditi u Knin?“
- „To je jedini način da se projekt uistinu i provede!“

---

¹ Znak Družbe Knin – Hrvatsko misliliste autora Joška Marušića.

Prihvatili smo činjenicu da tvorci ideje mogu dati dobru namisao, ali da nije izvediva, ako ju njeni tvorci pokušaju izvesti bivajući izvan sustava. Poziv na ovaj znanstveni skup dao nam je naznaku da je sazrijelo vrijeme za aktivnije djelovanje na provedbi oživljavanja Kraljevskoga grada Knina kao bitnoga hrvatskoga središta.

- „A kako mislite provesti tu namisao?“
- „Dijelom kroz tijela vlasti, a dijelom kroz nevladinu udrugu.“
- „Lijepo, ali kako uistinu?“
- „Biti originalan – biti različit – biti svoj, imati svoj vlastiti put, imati svoj vlastiti način, iskoristiti prednosti, iskoristiti “slabosti” kao usporedne prednosti, i na kraju, biti uporan...!“

I tako, tijekom ovih zadnjih desetak godina, odkako zamislismo namisao i napisasmo Studiju mnogi nas hvališe, ali i tvrdiše

- „Ali to je neprovedivo!“

i čudiše se

- „Pa što je onda bilo s vašom lijepom idejom o Kninu kao Hrvatskome mislilištu²?“
- „U ono doba puninom srca i oštrinom uma napisasmo Studiju, osnovasmo i nevladinu Družbu „Knin – Hrvatsko mislilište“, u nadi da će doprinijeti kvalitetnome razvoju ovoga kraja i cijele nam Domovine. Ali Kairos nam u taj čas ne bješe naklonjen za tako 'radikalnu' viziju.“

---

² Knin – Nacionalni park prirode i duha.

I pitasmo se gdje smo sada ...

Stanje Kraljevskoga grada Knina

Bez znanja o trenutnome stanju nema pogleda u budućnost. Zamislimo zainteresiranoga sugovornika, te mu pokušajmo ukratko dočarati povijest ovoga Grada i njegove okolice, i kako je došlo do sadašnjega stanja.

- „Što to bi s Kninom?“
- „Tijekom tisućljeća obstojnosti grada Knina bilo je velikih uspona i velikih padova. U ovome času Knin se i ponovno nalazi na raskrižju. Završetkom domovinskoga rata Knin je ostao uvelike prazan i napušten. Sklop je događanja išao putem ponovnoga nastanjivanja Grada, razvijanja osjećaja pripadnosti Gradu, stvaranja gradskoga života, barem na onome temeljneme planu koji je neprijeporna pretpostavka daljnjega razvitka.“
- „Drugim riječima rečeno, kažete da je sadašnje stanje Kraljevskoga grada Knina uvjetovano bliskom prošlošću?“
- „Do 1990. razvoj je bio diktiran socijalističkim pristupom 'podpunoga zapošljavanja' ...“
- „Da, sjećam se primjerice da je u TVIKu odnos broja tajnica prema ukupnome broju zaposlenih bio odprilike 1:10, tj. svaki je deseti radnik imao svoju tajnicu.“
- „... posebice pokušajem razvoja krajeva koji su se smatrali 'nerazvijenima', što se nažalost svelo samo na 'upumpavanje' novčanih sredstava, ali bez istinske namjere da se zaista digne razina razvijenosti tih krajeva.“
- „Jest, istina. To je u glavama nekih ljudi još uvijek ostalo kao jedina mogućnost, iako se pokazala više štetnom nego koristnom, jer se često svodila na podizanje 'Potemkinovih TVIKova'.“
- „Točno tako. Najveća je šteta toga pristupa upravo u činjenici da nije podizana stvarna proizvodnost, ali se stvarao privid da se radi nešto koristno, iako bi se dobrom analizom lako uočilo da je to zaista bilo samo 'prelivanje šupljega u prazno'. A i omjer broja zaposlenih prema ukupnome stanovništvu u to doba bio je pomalo... pretjeran.“

I sugovornik se nasmiješi. A mi nastavljamo:

- „Nakon pojave balvana na cestama kninske krajine velik je dio gradskoga i proizvodno osvješćenoga stanovništva protjeran ili otišao, a došlo je politički i vojno uvjetovano stanovništvo, koje je svojim obrazovanjem i kulturom bilo većinom ruralno, a ne gradsko. Prekidom željezničkoga i cestovnoga prometa, Knin se našao u podpunoj prometnoj, pa time i gospodarstvenoj, izolaciji, te je i onaj dio pučanstva, većinom srbske nacionalnosti, koji je živio od Knina kao prometnoga čvorišta, ostao bez kruha.“
- „Nakon 'Oluje' protjeran je velik dio hrvatskoga stanovništva iz Bosne i Hercegovine ...“
- „... (primjerice samo iz Banjolučke biskupije preko 80.000 ljudi) ...“
- „... te je popunio izpražnjen Knin.“

- „Točno. To je stanovništvo svojom etnografsko-kulturnom podlogom bitno drukčije od bivšega stanovništva Knina i njegove okolice. Logično je da je tome novonastalome Kninskome građanstvu trebalo vremena da se aklimatizira.“
- „Ali ono što je dobro jest da je novopridošlo stanovništvo Kraljevskoga grada bitno pridonijelo demografskoj slici, mnogo je mladih, rađa se djece, Knin je, kako ga vidim, postao mlad i kroz to perspektivan.“
- „To i jest bitno.“

Zaključismo.

- „Jer, niz: socijalizam – okupacija...“
- „Ne, zapravo niz: Hrvatsko kraljevstvo, pa Ugarsko kraljevstvo, Turci, Mletci, Austro-Ugarska, Velikosrpska kraljevina Jugoslavija, ...“
- „Jest, pa onda Nezavisna Država Hrvatska i Italija...“
- „Pa partizani...“
- „A i četnici...“
- „Pa tek onda socijalizam pa Domovinski rat“
- „Balvani pa okupacija“
- „Nasilna premještanja – oslobođenje – traženje doma za izbjeglice i protjerane – povratak srbskoga stanovništva...“
- „... (koje je samo djelomično građanski aktivno)...“
- „... taj je niz gospodarski i kulturno uvjetovao sadašnje stanje.“
- „A trenutačno je i velika količina stanovništva oslonjena na socijalnu skrb.“

I onda nas zapita:

- „A nije li Knin samo jedna prolazna postaja u životu mnogih ljudi?“
- „U sadašnjosti, radi svoga povoljnoga strateškoga položaja, Knin je i vojno središte, kao što to često bješe i u prošlosti ...“
- „... a ne zaboravimo i činjenicu da jedan velik dio profesionalnoga vojnoga osoblja svakodnevno putuje na posao u Knin, a ne živi tu.“
- „To samo po sebi predpostavlja i veliku fluktuaciju jednoga dijela stanovništva, ali nažalost i dokazuje da Knin još uvijek nije u potpunosti 'živ' grad.“
- „Nažalost, uistinu je tako.“

Zaključimo naš sugovornik.

Perspektive Kraljevskoga grada Knina

I tako ponukan nadoveza sugovornik:

- „I eto nas ovdje i sada. Deset je godina od svršetka Domovinskoga rata iza nas. Što i kako dalje?“
- *Prvi je korak temeljem onoga o čemu razgovaravamo, temeljem analize blisko-povijesnoga i sadašnjega stanja, osmisliti bitne pretpostavke daljnjega razvoja, ili, kako rekoste: 'kako i što dalje'. Da bi se to moglo kvalitetno napraviti bitno je iskoristiti i svoje prednosti i svoje nedostatke. To pretpostavlja da Knin mora imati svoj vlastiti put i svoj vlastiti način. Svagda treba imati na umu da je uvijek i svuda original bolji i od najbolje kopije, da treba biti svoj i različit, inače nema prepoznatljivosti, utapa se u prosjek i ničim ne ističe.“*
- „Da, to je kao u stadu bijelih ovaca, gdje nitko ne vidi neku pojedinu ovcu, već samo to veliko bijelo stado.“
- „Različita ovca nije crna ovca, uistinu različita ovca je ona koja se ističe, ona ovca koju se po njenim dobrim osobinama odmah zamijeti u stadu, pa možda i stoga što je ...“
- „... narančasta.“

Nasmijasmo se. Sreća je da se i najteži problemi uz malo humora i vedroga duha mnogo lakše riješe. Stoga nastavismo:

- „S druge pak strane svi smatraju da je nerazvijenost Knina njegova mana, da je udaljenost od auto-cesta nedostatak.“
- „Točno... Ali ako se to kvalitetno iskoristi to može postati njegova komparativna prednost.“
- „Osnovno je potaknuti ljubav, vjeru i entuzijazam, ali i inat, kod ljudi.“
- „A kako potaknuti entuzijazam?“
- „Entuzijazam je Božja milost i prepuštanje Njegovome vodstvu. Treba s ljubavlju i vjerom krenuti.“
- „A i najdulji put počinje prvim korakom!“
- „Molimo Boga da nam da ljubav, vjeru, mudrost i ustrajnost.“

Zaključismo.

*Pa što je onda to što treba
iskoristiti, koje su Krinu...*

Prednosti i izvori

- „Čista i očuvana priroda.“
- „Bogatstvo čiste i pitke vode.“
- „Blizina Nacionalnoga parka Krka.“
- „Blizina Jadrana.“
- „Željezničko čvorište.“
- „Dovoljna udaljenost od auto-ceste.“
- „Dobra cestovna povezanost.“
- „Povijestni i arheološki spomenici.“

I tu krene nabranje koje ne možemo u cijelosti navoditi, jer se može protegnuti u nedogled... Jer što je to što nije prednost, ako i nešto što se na prvi pogled čini manom pretvorimo u svoju posebnost, ili što bi rekli suvremeni 'manageri', u 'komparativnu prednost'!

- „Jeste li čitali knjigu Kjella Nordstroema i Jonasa Riedderstralea 'Karaoke kapitalizam'?“
- „Da, da. Funky Business – kažu da kapital pleše samo s darovitima i hrabrima!“
- „A kapital je ne samo novac, ne samo krediti, ili, ne daj Bože, prodaja svoga bogatstva susjedu da bi imali novca, već su pravi kapital ljudi, ideje, stvaralaštvo i iskorištavanje svih svojih prednosti.“
- „A daroviti ništa ne doprinose svojoj zajednici ako se ne ističu ...“
- „... onime što najbolje znaju i što najradije čine ...“
- „... jer nema bogatoga društva ...“
- „A znadete li da bogat u hrvatskome jeziku znači 'koji je pun Boga'?“
- „Ah, uistinu! No, da nastavim što htjedoh reći, nema bogatoga društva bez bogatih pojedinaca.“
- „Ali nema niti bogatih pojedinaca bez bogatoga društva.“
- „Uistinu, imate pravo. Jer što bi mi vrijedilo i najveće bogatstvo ako su svi oko mene siromašni. Time bih samo izazvao jal i ljubomoru ...“
- „... a i nije se lako družiti ako prijatelja siromašnoga pozovete u svoj 'bogati' dom.“
- „A i nije od Boga!“

I tu zaključismo raspru o Bogu i bogatstvu³ i kapitalu prednosti.

---

³ Prvenstveno treba shvatiti da pravi cilj uistinu treba biti bogatstvo zajednice, pa kroz njega i kakovostan i u svem pogledu bogat život pojedinca i cijeloga društva, uistinu težnja prema dobru. Jer već Aristotel u I. knjizi Politike kazuje da bogatstvo nije svrha, nego sredstvo gospodarstva, to jest da cilj privređivanja nije gomilanje tvarnih dobara, već dobar život.

I pitasmo se kuda trebamo ići ...

Putovi Kraljevskoga grada Knina

Tko zna kuda ide upravljat će svojim kretanjem i promjenama će i pored prepreka na putu doći kamo želi. Tko ne zna kuda ide, stići će tamo kamo ga put nanese. Stoga treba težiti što boljem upravljanju svojom sudbinom i znati putove kojima možemo ići.

- „No, i kuda ćemo onda?“

zapita se naš sugovornik.

- „Da parafraziramo Mešu Selimovića: 'putova ima mnogo i međusobno se razlikuju'...“
- „... jer na Dinaru možemo doći iz Knina, pa i iz Grahova, ali možemo stvoriti i vlastiti put koji nitko ne očekuje, te njime krenuti u Oluju.“

A koga to u Kninu ima tko će ići tim putovima?

- „Ima djece,...“
- „...ima školaraca,...“
- „...ima mladeži,...“
- „...ima odraslih,...“
- „...a ima i staraca.“
- „A ne zaboravimo i Kninjane⁴ koji žive drugdje, primjerice u Zagrebu.“

Stoga ima mnogo ljudi koji se putovima moraju uputiti. A ići bez znanja po putu ne samo da nije djelotvorno, već može biti i opasno.

Learning is to a man as the leaves and branches are to a tree, and he should not be without it. Learning is not only reading books, but is rather something that we study to integrate with our own way of life.⁵

(Daidoji Yuzan)

- „Što treba činiti da dobijemo kvalitetne ljude koji idu putem znanja i obrazovanja i rabe ga u svakodnevnome životu?“

... upita nas sugovornik.

- „Za svaki uzrast trebamo ponešto. Prvenstveno:
  - o Stabilnu i kvalitetnu obitelj,⁶

---

⁴ Pritom mislimo na ljude iz cjelokupnoga područja Kraljevskoga grada Knina i njegove okolice.

⁵ Učenje je čovjeku kao što je lišće i granje drvetu, i ne smije biti bez njega. Učenje nije samo čitanje knjiga, već uistinu integracija znanja s našim načinom života.

⁶ Obitelj je temelj ljudskoga društva. Sv. Toma Akvinski dijeli etiku ili filozofiju čudoređa na tri dijela. Prvi raspravlja o svrhovitim radnjama jednoga čovjeka i zove se osobno čudoređe (monastica). Drugi raspravlja o radnjama kućne zajednice (obitelji) i zove se gospodarstvo (oeconomica). Treći raspravlja

- *Kvalitetne vrtiće,*
- *Dobre osnovne škole,*
- *Gimnaziju,*
- *Preparandiju,*
- *Stručne srednje škole,*
- *Vojne škole,*
- *Veleučilište.“*
- *„Veleučilište odnedavno Knin i ima!“*
- *„Hvala Bogu. Nadamo se i više od toga.“*

Tek na temeljima toga može se dalje graditi:

- Obiteljska gospodarstva
- Obrtništvo
- Inkubator
- Znanstveno-tehnološki park
- Porezno utočište (tax heaven)
- ...

Činba Kraljevskoga grada Knina

Uto nas sugovornik, ponešto začuđen, upita:

- „'Činba'? Kraljevskoga grada Knina! Podsjeća me na čaranje!?”
- „'Činba' je čin-ba, tj. činjenje, djelovanje...”
- „A, hvala. Ovaj naš hrvatski me nikada ne prestaje očaravati, a ponekad i 'očajavati'!”
- „He!”

Ali da se vratimo na temu. Stoga nastavismo:

- „Eto sada, kada smo raspravili kojim putovima treba ići, da ne bi išli besposleni, treba nešto i činiti.”
- „Zar nije lakše i praktičnije otići na neki izvor po pomoć i rastegnuti barem pola mjeseca, sjediti u kafiću i pijuckati pivo?”
- „Lakše možda jest, ali je besperspektivno, ne samo za pojedinca, već za cijelu zajednicu. A ljudi kao društvena bića (kako ih Grci zvaše 'ζοον πολιτικον') ne mogu preživjeti bez zajednice.”
- „I jedini im je način da zajednički podižu bogatstvo čitave zajednice.”
- „Točno tako.”

Opet odosmo od teme.

- „Možda će biti najbolje da do tih mogućih činbi, do onoga što bi Kraljevskom gradu Kninu i njegovoj okolini dalo mogućnost rasta i razvoja, dođemo rabeći metodu oluje?”
- „Oluje?”
- „Moždane oluje!”
- „???”
- „'Brain-storminga'.”
- „Dobro. Eto, Kninu treba još jedna Oluja!”
- „Da, oluja djelatnoga skupa mozgova!”
- „Onda mogu početi ja. Kninu i njegovoj okolini svakako treba ekološka privreda, a tu mislim i na poljoprivredu i na stočarstvo.”
- „Knin onda može razviti eko-turizam.”
- „A ekološka privreda omogućuje i razvoj etno-turizma.”
- „Pa onda za one najrobustnije strane turiste postoji i Robinsonski turizam i turizam preživljavanja.”
- „Što se jako dobro može naplatiti. Da ih pustimo da se sami snalaze!”
- „A, na neki je način to slično i onome što englezi zovu 'Team-building', izgradnji i uigravanju zajedničkoga i sukladnoga, usklađenoga djelovanja članova neke skupine ljudi koji zajednički rade i provode neke projekte, na bilo kojoj razini organizacije.”

- „Tu vas, cijenjeni, moram prekinuti. Kako da Knin organizira djelovanje, pa i turizam vezan na Team-building, kada niti sami u Hrvatskoj još sebe ne znamo pretvoriti u skupinu ljudi koji zajednički streme, u 'team'!“
- „Dragi moj, nitko se naučen ne rodi... Rad i red uz entuzijazam i kvalitetno planiranje može puno više nego što možete zamisliti! A najbolji je način da se stvori dobar 'team' kroz zajedničko nastojanje na granici opasnosti i kroz igru. Nema stvaralaštva bez djeteta u nama! “

I pitasmo se kako ...

Metodologija razvoja Kraljevskoga grada Knina

Samuraj ne nosi štit, a mač drži s obje ruke. Svrha udarca samurajskim mačem je krajnja djelotvornost. I borba završava prije nego li je i započela.

- „A što je to uistinu djelotvornost?“
- „Inovativnost, proaktivnost i usmjerenje prema rješenju.“

Dakle, da bismo počeli, potrebne su neke (pred)radnje...

- „Dakle, što je potrebno prvo učiniti?“
- „Najprvo valja učiniti ukupnu analizu stanja. Potom, o čemu već govorismo, analizu mogućnosti i analizu komparativnih prednosti, a i mana.“
- „Dobro, to se čini lakim. Ali kako ćemo to pretvoriti u ostvarenje?“
- „Ništa se ne može početi bez strategije. Dakle izrada je strategije razvoja osnovni korak. Nakon što imamo strategiju, potrebno je izraditi provedbene planove pojedinih faza.“
- „Faza?“
- „Naravno. Ništa se ne može ostvariti odjednom i bez slijeda i dobrog planiranja. Stoga se pojedine faze daljnjega razvoja moraju dobro planirati, razraditi, a potom, naravno, i provesti!“
- „Nije li to naporan put?“
- „Naravno da je naporan, ali svaki je put naporan ako nam se ne da njime ići. Ali je i svaki dobar put pun nagrada! Stoga se ništa ne može ostvariti, kako već rekosmo, bez ljubavi, vjere i entuzijazma!“
- „Znači prvo treba potaknuti entuzijazam.“
- „Upravo tako. A na kraju (ne puta, nego ove mijene) treba osmisliti i ostvariti kvalitetnu promičbu i marketing.“

Pa onda...

- „Pa koji nam je onda prvi korak?“
- „Najprvo moramo stvoriti i 'vidjeti' sliku prosperitetnoga Knina.“

Vizija

- „Knin je područje u kojem je gospodarstvo, uljudbenost i kakvoća života takova da svatko tamo želi biti i živjeti. Knin je Nacionalni park prirode i duha.“
- „Zar je to cijela vizija?“
- „A što biste htjeli više!!!“

Misija

- „A misija?“
- „Misija je ići putem ratnika mira i stvaralaštva.“

Put ratnika⁷

Sedam je vrlinâ puta ratnika:

- **Gi**

Čestitost: volja i snaga donositi pravilne odluke, osjećaj o tome što je najbolje za sve. Pravednost i pravičnost.

- **Yu**

Hrabrost: sposobnost suočavanja sa strahom, strahom pred boli, opasnosti, nesigurnosti ili zastrašivanja, te potom moć njegova prevladavanja.

- **Jin**

Dobrohotnost: istinska dobrota uma, ljubaznost bez predrasuda u činjenju dobrog. Misao i skrb za dobrobit drugih.

- **Rei**

Poštovanje: obzir prema pravima, vrijednostima, vjerovanjima i osobinama. Vjerovanje u načelo da se nikada ne čini nešto što bi povrijedilo ili uvrijedilo bilo koga.

- **Makoto**

Iskrenost: govoriti istinu do granice saznanja i ne kriti znanje i misli.

- **Meiyo**

Čast: reputacija, samospoznaja i moralni integritet osobe i skupine.

- **Chogi**

Odanost: vjerna podpora izabranoj ili tradicionalnoj vjeri.

Ciljevi

Crpeći staro hrvatsko nasljeđe Kraljevskoga grada Knina, bogate povijestne, duhovne i prirodne vrijednosti, Hrvatska treba pokazati kako se jedan gotovo podpunno zapostavljen i velikim dijelom uništen prostor pretvara u znanjem i duhom snažno područje. Hrvatska time i sebi i cijelome svijetu jasno izražava svoje uljudbene vrjednote.

---

⁷ Bushido Shoshinshu.

Zadaci

Thus, a man can divide his mind into three parts: he should throw out those thoughts that are evil, take up those ideas that are good, and become intimate with his own wisdom...⁸

(Daidoji Yuzan)

Na državnoj razini što prije dati poseban položaj i značenje pojmu i širemu prostoru Hrvatskoga Kraljevskoga grada Knina, prostora od posebnoga prirodno-povijestno-arheološkoga značenja za Hrvatsku i Hrvatsko Narodno Biće (Knin - Nacionalni park prirode i duha).

Čuvati da se prostor nipošto ne upropasti i ne uništi krivim sadržajima.

Poticati razvoj ekološke privrede, kako poljoprivrede tako i stočarstva.

Poticati ostvarivanje i razvoj komplementarnih i kompatibilnih gospodarstvenih djelatnosti i sadržaja (i visoko tehnoloških⁹ i ekološki podobnih).

Potaknuti razvoj eko-turizma, etno-turizma i raznih oblika 'seoskoga' turizma.

Poticati ustrojbu sela-muzeja i sela-hotela.

Potaći izgradnju kvalitetnoga smještaja za osobe treće dobi¹⁰, u obliku 'sela'¹¹.

Potaći osnivanje vrhunske klasične gimnazije.

Potaći osnivanje vrhunske umjetničko-obrtničke škole.

Potaknuti kulturna zbivanja: redovite koncerte, kazališne predstave, „Kninsko ljetno“ (npr. Susret kazališnih amatera, festival amaterskoga filma..., gostovanja poznatih umjetnika, virtualna i stvarna).

Organizirati redoviti kino-program.

Poticati ustrojbu muzeja susjedstva i mjesta za druženje s vrhunskim sadržajima.

Poticati i ustrojvati virtualne i stvarne umjetničke galerije.

Ustrojiti kulturno-znanstveno multimedijско arhivsko središte.

Organizirati virtualnu i stvarnu knjižnicu kao multimedijско čvorište knjižničkoga i znanstveno-uljudbenoga blaga.

Poticati i organizirati prikupljanje znanstveno-uljudbeno-povijestno-umjetničko-duhovnoga blaga, te ga činiti dostupnim.

---

⁸ Stoga: čovjek svoju namjeru može podijeliti u tri dijela: treba izbaciti one misli koje su zle, preuzeti one ideje koje su dobre i postati pristan sa svojom vlastitom mudrošću...

⁹ Ekološki podobnih visoko tehnoloških!

¹⁰ Starije osobe, tj. osobe treće dobi, vrelo su znanja i iskustva. Ne samo da takove osobe mogu biti izuzetno korisne zajednici, već je i njima prijeko potrebno da se osjećaju društveno korisnima.

¹¹ 'Selo' u smislu naselja s obiteljskim kućicama, okućnicama i društvenim sadržajima prilagođeno životu ljudi treće dobi, uz skrb kvalitetnoga osoblja. Takvo naselje treba biti i turistički atraktivno, posebice za kraći ili duži boravak turista starije dobi. Time, a i drugim djelatnostima toga naselja ostvaruje se djelomično ili podpuno samofinanciranje.

Potaknuti uređenje osnovne gradske infrastrukture i grad i okolice dovesti na suvremenu uljudbenu životnu razinu, te ostvariti mogućnost zarade iz znanstveno-uljudbeno-umjetničko-ekološko-avanturističkoga turizma. Potaknuti usklađivanje postojećih i planiranih infrastrukturnih objekata i instalacija s posebnim potrebama institucija u okviru projekata u Kninu kao Nacionalnome parku prirode i duha.

Potaknuti osuvremenjavanje telekomunikacijske mreže u najužoj suradnji s razvojnim odjelom CARNet-a (i/ili s kojim drugim pružateljem multimedijalnih usluga) radi uspostave brze digitalne priopćajne mreže.

Ustrojiti višenamjensko uslužno mrežno središte.

Poticati trajnu i djelotvornu razmjenu obavijesti, znanja i dostignuća na svjetskoj razini i poticati i organizirati znanstvene kongrese i simpozije.

Potaknuti izgradnju Kongresnoga središta, TV-studija, Kulturno-znanstvenoga multimedijškoga arhivškoga središta, Koncertno-kazališne dvorane i Izložbeno-dražbenoga središta.

Poticati ustrojbu znanstveno-tehnoloških parkova u Kninu i okolici, prema modelima ispravnoga razvoja.

Poticati uređenje športsko-rekreativne gradske i seoske infrastrukture i usmjeriti razvoj kakovostne športsko-rekreacijske i turističke ponude sukladne viziji, kao što su golf, tenis, plivanje, mačevanje i sabljanje, konjaništvo, lov i ribolov, planinarenje, sokolarstvo, 'team-building', Robinsonski turizam...

Poticati razvoj povijestno-arheološkoga turizma, športskoga turizma...

Poticati osnivanje i rad raznih amaterskih i profesionalnih udruga.

Poticati ostvarenje i ustrojbu posebnih međupodručnih i višepodručnih istraživanja; istraživačkih zavoda i instituta, među ostalima primjerice: Instituta za krš; Instituta za regionalni razvitak te obnovu sela i otoka; Instituta za vojne znanosti; Instituta za povijest i arheologiju staroga i srednjega vijeka; Instituta za Hrvatsku mitologiju i legende; Instituta za strategijska istraživanja; Instituta za planiranje razvoja Hrvatskoga jezika; ...

Poticati povijestna istraživanja širega područja Hrvatskoga Kraljevskoga grada Knina.

Poticati istraživanje povijestne baštine i narodnih običaja, a kroz to i starih obrta i nauka, znanja, športova.

- „I je li to sve?“
- „Naravno da nije! Svaka je ideja dobrodošla.“

Zaključak

*Intelektualna se djelatnost grada
nikada nije mjerila njezinom masom
ljudi, zlata ili kikirikija...*

(A. Burquiere: Sveučilištno zračenje)

- „I eto nas blizu kraja našega razgovora.“
- „Uh! To znači da moramo početi raditi.“

I bi ...

Početak.

*"Ištite i dat će vam se! Tražite i naći
ćete! Kucajte i otvorit će vam se!
Doista, tko god ište, prima; i tko
traži, nalazi; i onomu koji kuca
otvorit će se.*

(Matej 7:7-8)

Sažetak

Temeljna nakana ovoga članka je podići eutuzijazam i želju za ostvarenjem boljeg i kvalitetnijeg života u Kninu i njegovoj okolini. Vjerujemo da je kucnuo čas za to. Osnovna zamisao je da Knin i Hrvatska imaju snage, volje, znanja, vjere i ... ostvariti postavljene ciljeve u „Studiji ...“ i ovome članku ili jednostavno rečeno bolji život za sve stanovnike Knina i njegove okolice. To možemo ostvariti zajedničkim djelovanjem, sinergijom, koristeći se sveukupnim znanjem ljudi toga kraja, uz kvalitetnog dirigenta može i postat će vrhunski orkestar. Put kojim se ide treba biti vlastiti, poseban put, prilagođen kraju, ljudima, koristeći se prednostima i „nedostacima“ kao komparativnim prednostima. I na kraju treba biti **svoj, poseban i jedinstven** i to će donijeti siguran uspjeh te preobraziti taj kraj.

Popis izvora

- T. Akvinski: *Izabrano djelo*; prev. T. Vereš, Globus, Zagreb 1981.
- Arheološka istraživanja u Kninu i Kninskoj krajini*; Hrvatsko arheološko društvo, Zagreb 1992. ISSN 0351-8884.
- Aristotel: *Politika*; Globus-Liber, Zagreb 1989.
- P. Barišić: *Filozofija prava Ante Starčevića*; Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb 1996. ISBN 953-164-015-7 94773.
- B. Bebek, T. Ćosić, Z. Šojat: *Gospodarska etika*; Zagreb, 1997.
- A. Burguiere: *Sveučilišno zračenje*; <http://public.carnet.hr/druzba-knin/burg/burg.html>.
- F. Cipra, A. B. Klaić: *Hrvatski pravopis*; Nakladni odjel Hrvatske državne tiskare, Zagreb 1944.
- T. Ćosić, Z. Šojat: *Moguća promišljanja o etici u Hrvatâ u posocijalističko doba*¹²; Spojivost i infrastruktura, ur. J. Božičević, Akademija tehničkih znanosti Hrvatske, Zagreb, 1998. ISBN 953-96354-3-8, pp. 115-122.
- T. Ćosić, Z. Šojat: *O tuđicama i krivotvorenicama*¹³; Spojivost i infrastruktura, ur. J. Božičević, Akademija tehničkih znanosti Hrvatske, Zagreb, 1998. ISBN 953-96354-3-8, pp. 209-212.
- Daidoji Y., D. E. Tarver: *The Code of the Warrior*; Writer's Club Press, 2003. ISBN: 0595269176.
- A. Gluhak: *Hrvatski etimološki rječnik*; August Cesarec, Zagreb 1993. ISBN 953-162-000-8.
- A. Gluhak: *Porijeklo imena Hrvat*; Zagreb 1990.
- O. Gorski, N. Majnarić: *Grčko-hrvatskosrpski rječnik*; Školska knjiga, Zagreb 1960.
- D. R. Hofstadter: *Gödel, Escher, Bach: an Eternal Golden Braid*; Basic Books, New York 1979.
- N. Jakšić: *Knin, hrvatska srednjovjekovna prijestolnica*; Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split 1996.
- R. Katičić: *Na ishodištu*; Matica Hrvatska, Zagreb 1994. ISBN 953-150-014-2.
- R. Katičić: *Uz početke hrvatskih početaka*; Književni krug, Split 1993. ISBN 953-163-017-8.
- V. Klaić: *Povijest Hrvata*; Matica Hrvatska, Zagreb 1985.
- S. Kulić: *Globalizacija i trajektorij RH u svijetu interesa i država – društveni obzor hrvatskoga gospodarstva*; Zagreb 2002.

---

¹² <http://public.carnet.hr/druzba-knin/etika/oetici.html>.

¹³ <http://public.carnet.hr/druzba-knin/krivotvor/Krivotvorenice.html>.

A. Lauc, J. Miličević, I. Šešo, Z. Šojat: *Global Autopoietic University*; <http://bib.irb.hr/datoteka/137891.gau2.doc>.

A. Lauc: *Razvitak Hrvatske od kaosa do autopoiesisa*; Ekonomski vijesnik, g. 5, br. 2, str. 181-192. Osijek 1992.

I. Loyola: *Načela Jezuita*; Mladost, Beograd 1987.

J. Mršić-Flögel, D. Moritz, Z. Šojat: *The Facets of an Information*; II. Orwelian Symposium, Karlovy Vari 1994.

K. Nordstroem, J. Riedderstrale: *Karaoke kapitalizam*; Differo, Zagreb 2004. ISBN 953-96545-3-X.

Platon: *Država*; Liber, Zagreb 1977.

N. Ružinski, D. Salamon, J. Švarc (ur.): *Technology Parks: European Experience for Croatian Development*; MOST, Zagreb 1995. ISBN 953-96361-0-8.

Statistički ljetopis 1994.; Državni zavod za statistiku, Zagreb 1994. ISSN 1330-0369.

I. Šarinić: *Ideologija hrvatskog seljačkog pokreta*; Zagreb 1935.

F. Šišić: *Pregled povijesti hrvatskoga naroda*; Matica Hrvatska, Zagreb 1962.

Z. Šojat, B. Bebek: *Projektiranje organizacije*; nastavni prilozi, Zagreb 1996.

Z. Šojat: *Samoorganizirajuća gramatika*; Suvremena lingvistika, Zagreb 1978.

Z. Šojat: *Some Principles of Intelligent Systems*; u: *Cybernetics, the Way Ahead*, World Organisation for Systems and Cybernetics, London 1984.

S. Tkalac, M. Tuđman (ur.): *Informacijske znanosti i znanje*; Zavod za informacijske studije, Zagreb 1990. ISBN 86-80279-29-3.

S. Tkalac, M. Tuđman (ur.): *Obrada jezika i prikaz znanja*; Zavod za informacijske studije, Zagreb 1993.

M. Tuđman: *Obavijest i znanje*; Zavod za informacijske studije, Zagreb 1990. ISBN 86-80279-37-4.

M. Tuđman: *Teorija informacijske znanosti*; Informator, Zagreb 1986.

G. Wahrig: *Deutsches Wörterbuch*; Bertelsmann Lexikon Verlag, Gütersloh 1994. ISBN 3-570-10520-2

M. Žepić: *Latinsko-hrvatskosrpski rječnik*; Školska knjiga, Zagreb 1967.